

ОСОБЛИВОСТІ ВОЛОНТЕРСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Людмила Миколаївна СІНЬОВА,

*канд. юрид. наук, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
<https://orcid.org/0000-0002-5514-3549>*

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Сучасна ситуація в Україні характеризується соціально-психологічною, економічною нестабільністю, зниженням рівня життя більшості населення, девальвацією моральних норм і цінностей у суспільстві, зростанням злочинності і насильства. Соціально-психологічні проблеми в Україні відобразились на психологічному самопочутті різних верств населення. Ще відчутніше визначилися категорії людей, які потребують соціально-психологічної допомоги. Передусім, це молоді люди без жодного заняття; дорослі безробітні; діти, які не отримують потрібної уваги з боку батьків або не мають батьків; пенсіонери; особи з інвалідністю та ін. [1, с. 6].

В Україні проживають 2,6 мільйона осіб із інвалідністю та 740 тисяч пенсіонерів-одинаків - для них та для багатьох інших обмеження контактів та самоізоляція стали справжнім випробуванням. У червні 2020-го за підтримки Міністерства соціальної політики України ЮНІСЕФ та УВС запустили проєкт «Мій телефонний друг». Проєкт уже об'єднав близько 7000 волонтерів з усієї України навколо телефонного волонтерства та шукає більше людей, яким може знадобитися телефонна підтримка [2].

На сьогоднішній день волонтерство є надзвичайно важливою допомогою в державі та суспільстві, особливо після загострення коронавірусу в Україні. Волонтери під час пандемії виконують дуже важливу місію та роблять свій внесок у подолання наслідків цієї хвороби. Особлива допомога потрібна тій категорії осіб, які опинилися на самоті під час карантину, а саме: людям літнього віку, людям з інвалідністю та сім'ям зі складними життєвими обставинами. Саме люди літнього віку потрапили в зону ризику та гірше переносять хворобу та її ускладнення.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 року № 2671-VIII складні життєві обставини - обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самотійно. Чинники, які можуть зумовити складні життєві обставини - це: похилий вік; часткова або повна втрата рухової активності, пам'яті; невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування; психічні та поведінкові розлади, у тому

© Сіньова Л. М., 2021

числі внаслідок вживання психоактивних речовин; інвалідність; бездомність; безробіття; малозабезпеченість особи; поведінкові розлади у дітей через розлучення батьків; ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків із виховання дитини; втрата соціальних зв'язків, у тому числі під час перебування в місцях позбавлення волі; жорстоке поводження з дитиною; насильство за ознакою статі; домашнє насильство; потрапляння в ситуацію торгівлі людьми; шкода, завдана пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією.

Слід нагадати, що у грудні 2019 року в Ухані (Китай) було виявлено коронавірус, який спричиняє важкий гострий респіраторний синдром (SARS-CoV-2). Поширення цієї інфекції призвело до оголошення ВООЗ пандемії COVID-19 у березні 2020 року.

Станом на 01.12.2021 р. в Україні за весь час пандемії: інфіковано 3 438 381 осіб, одужало 2 946 032 осіб, летальних випадків 85 975 осіб. ВООЗ попереджає про нові штами коронавірусу. Наприклад, «Дельта», який вперше виявили в Індії в грудні 2020 року, швидко поширився в багатьох країнах; «Альфа», вперше виявили у Британії, розповсюдився вже на понад 50 країн; «Бета», вперше виявили у Південній Африці, розповсюдився щонайменше на 20 інших країн; «Гамма», вперше виявили у Бразилії, розповсюдився у понад 10 інших країнах; «Омікрон» він поширився в Африці та деяких країнах Європи. Як бачимо, захворюваність продовжує зростати щодоби та постійно з'являються нові штами коронавірусної хвороби. Медичні працівники зазначають, що для отримання максимального захисту від існуючих та нових штамів життєво важливо, щоб люди щепилися двома дозами.

Таким чином, волонтерська діяльність набуває величезного значення для діяльності та розвитку суспільства. Згідно до ст. 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 року № 3236-VI волонтерська діяльність - добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерська допомога - роботи та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами. Волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності. Волонтерська діяльність ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, неприбутковості. Волонтерська діяльність здійснюється за такими напрямками: надання волонтерської допомоги з метою підтримки малозабезпечених, безробітних, багатодітних, бездомних, безпритульних, осіб, що потребують соціальної реабілітації; здійснення догляду за хворими, особами з інвалідністю, самотніми, людьми похилого віку та іншими особами, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують підтримки та допомоги; надання допомоги громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам кримінальних правопорушень, біженцям, внутрішньо переміщеним особам; надання допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади

обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів; проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання; сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів; надання волонтерської допомоги для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру; надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях та сприяють уповноваженому органу з питань пробації у здійсненні нагляду за засудженими та проведенні з ними соціально-виховної роботи.

Слід додати до цього переліку, що під час пандемії волонтери допомагають забезпечувати лікарні апаратами ШВА, захисним одягом, масками, щитками для медичного персоналу, піклуються про гарячі обіди для персоналу.

Також, однією із ініціатив було підвезення медичних працівників на роботу і як багато людей підключились до цієї акції в різних областях України. Отже, пандемія принесла Україні не лише труднощі, але й сотні прикладів справжньої жертвності, героїзму та готовності допомагати ближньому [3, с. 5].

Як вище зазначалось, в Україні волонтерство це добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність. Наприклад, у Польщі, всі кошти, які волонтер отримує в результаті добровільної допомоги іншим, звільнений від податку на доходи. В Молдові при рівних результатах ЗНО перевага надається абітурієнтам з досвідом волонтерської діяльності. В Південно-Корейських університетах та школах організують вечори, де студенти вчаться і обмінюються досвідом та отримують подарунки. Слід наголосити, що в деяких країнах волонтерський досвід це обов'язкове навчання. Так, в Італії учні старших класів мають відпрацювати 300 годин в соціальних закладах [4]. В Німеччині вважають волонтерство унікальною можливістю для набуття життєвого знання й досвіду. В Америці робота волонтера враховується при визначенні виробничого стажу так само, як і оплачувана праця [1, с. 23-24].

Таким чином, волонтерська робота - це можливість особистого зростання й волонтери повинні отримати позитивний досвід. Визначення кола завдань передбачає формулювання вимог і цілей. Цим також дається імпульс до успіху. Волонтери повинні знати, що вони роблять значний внесок у соціальну роботу [1, с. 29]. Сьогодні волонтери працюють у різноманітних напрямках соціальної роботи, які потребують додаткових навиків та знань як із правознавства, психології, педагогіки, соціології, медицини, реабілітації та ін., тому вони мають постійно підвищувати свій рівень для збереження соціальної активності.

Список використаних джерел:

1. Калениченко Р.А. Волонтерство в соціальній роботі: Навч. посіб. К.: КиМУ, 2008. 86 с.

2. 7 000 українців погодились підтримати людей на самоті під час пандемії COVID-19 URL: <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/7000-volunteers-supported-lonely-people> (дата звернення 01.12.2021)

3. Сіньова Л.М. Волонтерство та соціальна робота в Україні в період карантину // Art and Science. Multilingual scientific journal. 2020, Vol. 1 (1) 100 с.

4. Волонтерство під час карантину: як допомогти безпечно? URL: <http://supportme.org.ua/teenage/volunteering-during-quarantine> (дата звернення 01.12.2021)